

APIE EUROPOS
SAJUNGOS
POLITIKĄ

Europos regionų ir
miestų konkuren-
cingumo didini-
mas, ekonomikos
augimo skatini-
mas ir darbo vietų
kūrimas

Regioninė politika

„Regioninė politika yra strateginių investicijų politika, skirta visiems ES regionams ir miestams siekiant paskatinti jų ekonomikos augimą ir pagerinti žmonių gyvenimo kokybę. Ji taip pat yra solidarumo išraiška – parama skiriama mažiau išsivysčiusiems regionams.“

Už regioninę politiką atsakingas
Europos Komisijos narys
Johannesas Hahnas, 2014 m.

APIE EUROPOS SAJUNGOS POLITIKĄ

Šioje leidinių serijoje paaiškinama, ką ES veikia įvairiose politikos srityse, kodėl ji imasi veiksmų ir kokių rezultatų yra pasiekusi.

Leidinius rasti ir parsisiųsdinti galima interneto adresu

http://europa.eu/pol/index_lt.htm

Kaip funkcionuoja Europos Sąjunga
Europos ekonomikos augimo strategija „Europa 2020“
ES steigėjai

Aplinka
Biudžetas
Ekonominė ir pinigų sąjunga ir euras
Energetika
Humanitarinė pagalba ir civilinė sauga
Įmonės
Jūrų reikalai ir žuvininkystė
Klimato politika
Konkurencija
Kova su sukčiavimu
Kultūra ir audiovizualinė politika
Maisto sauga
Migracija ir prieglobstis
Mokesčiai
Moksliniai tyrimai ir inovacijos
Muitai
Plėtra
Prekyba
Regioninė politika ✘
Sienos ir saugumas
Skaitmeninė darbotvarkė
Švietimas, mokymas, jaunimas ir sportas
Teisingumas, pilietybė, pagrindinės teisės
Transportas
Užimtumas ir socialiniai reikalai
Užsienio ir saugumo politika
Vartotojai
Vidaus rinka
Visuomenės sveikata
Vystymasis ir bendradarbiavimas
Žemės ūkis

TURINYS

Kodėl ES reikia regioninės politikos?
Pagrindinė Europos investicijų politika,
skirta augimui ir darbo vietų kūrimui . . . 3

Kaip regioninė politika vykdoma?
Įvairūs fondai augantiems regionams ir
miestams 6

**Kuo didesnio ES investicijų poveikio
užtikrinimas**
Tikslinės investicijos į augimą ir darbo
vietų kūrimą iki 2020 m. 10

Perspektyvos
2014–2020 m. ES regioninė politika:
nauja strateginių išlaidų era 15

Daugiau informacijos 16

Apie Europos Sąjungos politiką. Regioninė politika

Europos Komisija
Komunikacijos generalinis direktoratas
Leidiniai
1049 Briuselis
BELGIJA

Rankraštis parengtas 2014 m. balandžio mėn.

Viršelis ir nuotrauka 2 puslapyje:
© iStockphoto.com/Voon Nam Fook

16 p. — 21 × 29,7 cm
ISBN 978-92-79-24478-0
doi:10.2775/72638

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2014

© Europos Sąjunga, 2014
Leidžiama atgaminti. Naudoti arba atgaminti atskiras
nuotraukas galima gavus tiesioginį autorių teisių
turėtojų sutikimą.

Kodėl ES reikia regioninės politikos?

Pagrindinė Europos investicijų politika, skirta augimui ir darbo vietų kūrimui

Investicijos į mažiau išsivysčiusius ES regionus

ES regioninei politikai tenka didžiausia bendra 2014–2020 m. ES biudžeto dalis (351,8 mlrd. eurų iš visos sumos – 1 082 mlrd. eurų), todėl ji yra pagrindinė Sąjungos investicijų kryptis.

Šie ištekliai naudojami finansuoti strateginei transporto ir ryšių infrastruktūrai, padėti pereiti prie labiau aplinką tausojančios ekonomikos, remti mažąsias ir vidutines įmones (MVĮ), kad jos taptų novatoriškesnės ir konkurencingesnės, suteikti naujo ir ilgalaikio darbo galimybių, stiprinti ir modernizuoti švietimo sistemas bei kurti įtrauktesnę visuomenę.

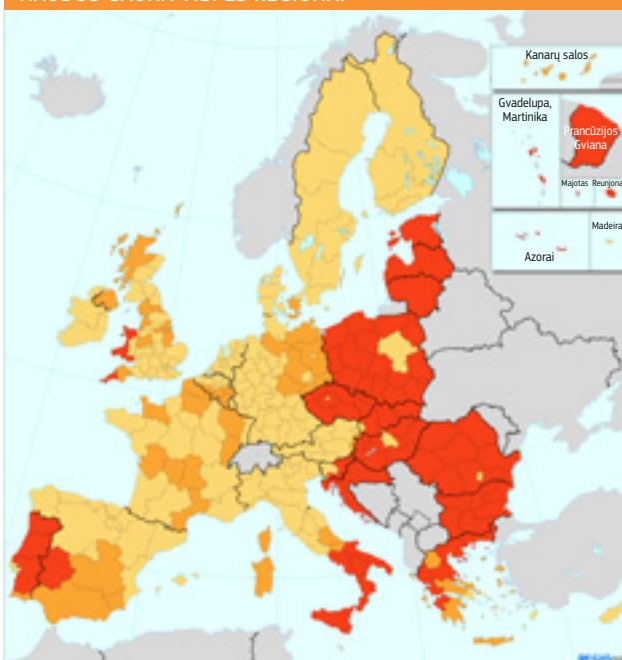
Tokiu būdu regioninė politika skatina kitas viešąsias ir privačiąsias lėšas – ne tik todėl, kad ES šalys privalo bendrai finansuoti projektus iš savo nacionalinių biudžetų, bet ir dėl to, kad ji stiprina investuotojų pasitikėjimą. Atsižvelgiant į šį nacionalinį įnašą ir finansinių priemonių svėro poveikį, bendras ES investicijų poveikis 2014–2020 m. greičiausiai bus didesnis negu 500 mlrd. eurų.

Regioninė politika yra ir ES šalių solidarumo išraiška, nes ją vykdant didžioji lėšų dalis skiriama mažiau išsivysčiusiems ES regionams. Jos padeda šiems regionams išnaudoti savo ekonomines galimybes atsižvelgiant į regioninius skirtumus visoje ES ir pačiose ES šalyse. Pavyzdžiui, iš 2011 m. duomenų (tai naujausia turima informacija) matyti, kad ES regionų bendrasis vidaus produktas (BVP) buvo įvairus: nuo 29 % tuometinių ES-27 vidurkio Bulgarijos Severozapadeno ir Rumunijos šiaurės rytų regionuose iki 321 % vidurkio Vidiniame Londone (Jungtinė Karalystė). Tai aiškiai rodo, kad reikia strateginės ir kryptingos investicijų politikos, pagal kurią ES investicijos būtų pritaikytos prie atskirų regionų.

Tūkstančiai projektų visoje ES

Bėgant metams ES regioninės politikos lėšomis finansuoti **dešimtytis tūkstančių projektų**. Tai buvo naudinga skatinant ekonomikos augimą ir kuriant darbo vietas visose atskirose ES šalyse ir visoje ES. 1989–2013 m. iš ES biudžeto skirta per 800 mlrd. eurų bendrai finansuoti projektams, kuriais siekiama skatinti regionų augimą.

NAUDOS GAUNA VISI ES REGIONAI

274 ES regionai, kuriems taikoma 2014–2020 m. regioninė politika, ir tinkamumo finansuoti iš struktūrinių fondų (Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) ir Europos socialinio fondo (ESF)) kategorijos.

Kategorija

- Mažiau išsivystę regionai (BVP vienam gyventojui < 75 % ES-27 vidurkio) – 182,2 mlrd. eurų
- Pereinamojo laikotarpio regionai (BVP vienam gyventojui nuo ≥ 75 % iki < 90 % ES-27 vidurkio) – 35,4 mlrd. eurų
- Labiau išsivystę regionai (BVP vienam gyventojui ≥ 90 % ES-27 vidurkio) – 54,3 mlrd. eurų

Kiti vykdant regioninę politiką skiriamo finansavimo šaltiniai tuo pačiu laikotarpiu yra Sanglaudos fondas (65,3 mlrd. eurų), Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslas (10,2 mlrd. eurų), Jaunimo užimtumo iniciatyva (3,2 mlrd. eurų) ir specialūs asignavimai atokiausiems ir retai apgyvendintiems regionams (1,6 mlrd. eurų).

Regioninės politikos ištakos ir raida

1957 m. Pirmą kartą paminėta Romos sutartyje.

1958 m. Sukurtas **Europos socialinis fondas** (ESF).

1975 m. Sukurtas **Europos regioninės plėtros fondas** (ERPF).

1986 m. Suvestiniu Europos aktu nustatomas teisinis regioninės politikos pagrindas.

1988 m. Siekiant prisitaikyti prie Graikijos (1981 m.), Ispanijos ir Portugalijos (1986 m.) įstojimo į ES, struktūriniai fondai integruojami į visa apimančią „sanglaudos politiką“. Biudžetas – 64 mlrd. ekiu („ekiu“ vėliau tapo euru).

1993 m. Maastrichto sutartimi sukuriamas **Sanglaudos fondas, Regionų komitetas** ir įdiegiamas **subsidiarumo principas** (pagal kurį sprendimai visuomet turi būti priimami kuo mažiau centralizuotu, kuo labiau vietos lygmeniu, kuriuo klausimą galima spręsti tinkamai).

1994–1999 m. Lėšos regioniniams fondams padidinamos dvigubai, jos sudaro trečdalį ES biudžeto.

1995 m. Įtrauktas specialus tikslas – remti retai apgyvendintus Suomijos ir Švedijos regionus. Bendras biudžetas – 168 mlrd. ekiu.

2000–2004 m. Pasitelkus pasirengimo narystei priemones, stojimo į ES procese dalyvaujančioms šalims suteikiama lėšų ir perduodama praktinė patirtis.

2004 m. Į ES įstoję dešimt naujų narių (ES gyventojų skaičius padidėjo 20 %, bet BVP – tik 5 %). Biudžetas – 213 mlrd. eurų 15 tuometinių narių, 22 mlrd. eurų naujoms valstybėms narėms (2004–2006 m.).

2007–2013 m. Biudžetas – 347 mlrd. eurų (iš kurių 25 % skirti moksliniams tyrimams ir inovacijoms, o 30 % – aplinkos infrastruktūrai ir kovos su klimato kaita priemonėms).

2014–2020 m. Biudžetas – 351,8 mlrd. eurų, dėmesį ypač sutelkiant į keturis pagrindinius investavimo prioritetus: mokslinius tyrimus ir inovacijas, skaitmeninę darbotvarkę, paramą MVĮ ir mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikai. Šiems sektoriams bus skirta apie 100 mlrd. eurų, iš kurių 26,7 mlrd. eurų bus remiamas perėjimas prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos (efektyvus energijos vartojimas ir atsinaujinančiųjų išteklių energija).

Šie išteklių padėjo pagerinti ES piliečių gyvenimo kokybę, kurti naujas darbo vietas ir skatinti mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą ir inovacijas. Pavyzdžiui, vien 2007–2012 m. vykdant ES regioninę politiką:

- sukurta apie 594 000 darbo vietų (262 000 – MVĮ);
- tiesiogiai investuota į 198 000 MVĮ;
- paremta 77 800 pradedančiųjų įmonių;
- finansuotas 61 000 mokslinių tyrimų projektų;
- dar beveik 5 mln. ES piliečių suteikta galimybė naudotis plačiajuosčiu ryšiu;
- padėta nutiesti 1 208 km kelių ir 1 495 km geležinkelių siekiant sukurti veiksmingą **transeuropinį transporto tinklą** (TEN-T);
- pagerinta piliečių gyvenimo kokybė miestų teritorijose modernizavus vandens tiekimą (tai buvo naudinga 3,2 mln. piliečių) ir pasirūpinus tvarią transportu.

TOLIAU PATEIKIAMĖ VYKDANT ES REGIONINĖ POLITIKĄ
BENDRAI FINANSUOJAMŲ PROJEKTŲ ĮVAIROVĖ RODANTYS
PAVYZDŽIAI

BEACON, (Jungtinė
Karalystė) – ekologiški
produktai mažo anglies
dioksido kiekio technologijų
ekonomikai.

© European Union

Gdynės troleibusų tinklas
(Lenkija) – gyvenimo kokybės
gerinimas užtikrinant tvarų
viešąjį transportą.

© European Union

**Infekcijų mokslinių tyrimų
ir stebėjimo centras Lione**
(Prancūzija).

© European Union

„Art on Chairs“
(Portugalija) – regiono
konkurencingumo didinimas
diegiant inovacijas MVĮ.

© European Union

Tuo pačiu laikotarpiu miestų teritorijose atrinktų projektų vertė siekė ne mažiau kaip 100 mlrd. eurų. Beveik 20 % šios sumos buvo skirta integruotiems miestų ir kaimų atgaivinimo projektams ir švietimui, sveikatai, vaikų priežiūrai, būstui bei kitai socialinei infrastruktūrai. Integruotų miestų atgaivinimo projektų finansavimas siekė 6,8 mlrd. eurų, o investicijos į socialinę infrastruktūrą – 11,4 mlrd. eurų.

Kitaip tariant, regioninės politikos poveikis yra didelis daugelyje sričių ir įvairiausiai lygmenimis. Todėl ji labai papildo kitas politikos sritis, pavyzdžiui, susijusias su švietimu, užimtumu, energetika, aplinka, bendrąja rinka, moksliniais tyrimais ir inovacijomis.

Vertinimai rodo, kad regioninės politikos investicijos taip pat padėjo padidinti pajamas skurdžiausiuose regionuose: jų BVP vienam gyventojui padidėjo nuo 60,5 % ES-27 vidurkio 2007 m. iki 62,7 % 2010 m. Be to, 13 ES šalių, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2004 m. ir vėliau⁽¹⁾, BVP 2007–2025 m. turėtų augti apie 2,4 % per metus.

Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda

Regioninė politika plačiau dar vadinama sanglaudos politika, nes jos bendras tikslas – stiprinti vadinamąją ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą regionuose, kurie turi teisę gauti paramą. Praktikoje tai reiškia:

- *ekonominė ir socialinė sanglauda: konkurencingumo didinimas bei ekologiškai tvarus ekonomikos augimas regionuose ir geresnių paslaugų, didesnių darbo galimybių ir geresnės gyvenimo kokybės užtikrinimas gyventojams;*
- *teritorinė sanglauda: regionų susiejimas, kad jie išnaudotų savo privalumus ir bendradarbiautų pasitelkę naujus novatoriškus metodus siekdami spręsti bendrus uždavinius (tokius kaip klimato kaita), taip teikdami naudos visai ES ir ją stiprindami.*

⁽¹⁾ Bulgarija, Čekija, Estija, Kroatija, Kipras, Latvija, Lietuva, Vengrija, Malta, Lenkija, Rumunija, Slovėnija, Slovakija.

Kaip regioninė politika vykdoma?

Įvairūs fondai augantiems regionams ir miestams

Regioninių fondų apžvalga

Europos regioninės plėtros fondas (ERPF) ir Europos socialinis fondas (ESF) yra vadinami struktūriniais fondais, nes jie skirti investuoti į ekonominę bei socialinę pertvarką visoje ES ir taip sumažinti Europos regionų išsivystymo, pavyzdžiui, infrastruktūros ir užimtumo, skirtumus. Kartu su Sanglaudos fondu, Europos žemės ūkio fondu kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondu (EJRŽF) jie sudaro **Europos struktūrinius ir investicinius fondus** (ESI fondus). Be bendrų ESI fondams taikomų taisyklių (žr. *kitą skyrių*), yra ir atskiriems fondams nustatytų taisyklių.

Iš Sanglaudos fondo investuojama į transporto tinklų ir aplinkos projektus, EŽŪFKP lėšomis remiamos kaimo vietovės siekiant, kad žemės ūkio sektorius taptų atsparus, novatoriškesnis ir nekenktų klimatui, o EJRŽF lėšomis skatinama tauri ir konkurencinga žvejyba bei akvakultūra visoje ES. Todėl visi fondai savaip padeda siekti ES bendros ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo iki 2020 m. **strategijos „Europa 2020“** Europos masto tikslų (*daugiau informacijos pateikiama strategijai „Europa 2020“ skirtame serijos „Apie Europos Sąjungos politiką“ leidinyje*).

Kitas svarbus Europos Komisijos valdomas fondas yra **ES solidarumo fondas** (ESSF), įsteigtas 2002 m. vasarą reaguojant į didžiulius potvynius Vidurio Europoje. Dabar ESSF yra nuolatinis fondas, kurio metinis biudžetas – 500 mln. eurų. Jis yra Europos solidarumo su nelaimių ištiktais Europos regionais išraiška. Todėl ES gali greitai, veiksmingai ir lanksčiai padėti bet kuriai ES šaliai (arba narystės siekiančioms valstybėms), jei jas ištiktų didelė gaivalinė nelaimė, kurios padariniai gyvenimo sąlygoms, aplinkai ar ekonomikai yra sunkūs. ESSF papildo nacionalinių viešųjų tarnybų pastangas, nes, pavyzdžiui, prisidedama prie valymo operacijų, infrastruktūros atkūrimo arba laikino apgyvendinimo suteikimo.

Iš ES solidarumo fondo teikiama finansinė pagalba visiems nuo didelių gaivalinių nelaimių nukentėjusiems ES regionams.

Apie regioninius fondus išsamiai

Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) lėšos investuojamos į augimą skatinančius sektorius siekiant skatinti konkurencingumą ir kurti darbo vietas visuose ES regionuose ir miestuose. ERPF veiksmų paskirtis – spręsti ekonomikos, aplinkos ir socialinius uždavinius, ypatingą dėmesį skiriant tvariai miestų plėtrai. Manoma, kad 2014–2020 m. daugiau kaip 50 % ERPF investicijų bus skirta miestų teritorijoms.

Teikiant ERPF lėšas ypatingas dėmesys skiriamas konkrečioms teritorinėms ypatybėms, pvz., vietovėms, kuriose nepalankios gamtinės sąlygos dėl jų geografinės padėties (atokūs, kalnuoti ar retai apgyvendinti regionai). Atokiausiems Sąjungos regionams (pavyzdžiui, Kanarų saloms, Reunjonui ir Gvadelupai) taip pat skiriama speciali ERPF parama, kad jie įveiktų dėl atokios padėties galinčius kilti sunkumus.

Be to, ERPF lėšomis skatinamas ir finansuojamas tarpvalstybinis, tarptautinis ir tarpregioninis bendradarbiavimas (vadinamas **Europos teritoriniu bendradarbiavimu**), kuris apima įvairius klausimus: bendrą transporto infrastruktūrą, inovacijas ir ryšių tinklus, tarpvalstybinę prekybą, bendrą gamtos išteklių valdymą, miesto ir kaimo vietovių susiejimą ir kt. Akivaizdi papildoma šių bendradarbiavimo formų nauda ne tik ES, bet ir jos kaimyniniams regionams.

1958 m. įsteigtas Europos socialinis fondas (ESF) yra seniausias struktūrinis fondas. Jo paskirtis – padėti darbo ieškantiems asmenims užtikrinant, kad jiems būtų sudarytos tinkamo mokymosi sąlygos ir taip padidėtų jų galimybės įsidarbinti, ir padėti esamiems darbuotojams persikvalifikuoti, įgyti naujų įgūdžių bei prisitaikyti prie kintančių profesinių aplinkybių.

Kasmet tūkstančiuose projektų, kurie bendrai finansuojami ESF lėšomis visoje ES, dalyvauja apie 15 mln. asmenų.

Iš ESF taip pat investuojama į projektus, kurių tikslas – kovoti su visų formų diskriminacija bei padėti marginalizuotoms bendruomenėms integruotis visuomenėje. Galiausiai iš ESF investuojama ir į viešojo administravimo įstaigų bei viešųjų tarnybų veiksmingumą siekiant užtikrinti, kad atitinkamų institucijų veikla švietimo, užimtumo, socialinėje ir kitose politikos srityse duotų rezultatų.

Iš 1994 m. įsteigto Sanglaudos fondo investuojama į transporto tinklus ir aplinką ES šalyse, kurių BVP yra mažesnis negu 90 % ES-28 vidurkio (visų pirma Vidurio ir Rytų Europos šalyse, taip pat Graikijoje, Kipre, Maltoje ir Portugalijoje). Fondu aktyviai skatinamas ekologiškai tvarus ekonomikos augimas ir mažinami ekonominiai bei socialiniai skirtumai gerinant susisiekimą tarp regionų ir pasiekiamumą.

Iš fondo visų pirma remiamas **trans-europinis transporto tinklas (TEN-T)**, kuris yra būtinas, kad galėtų tinkamai veikti vidaus rinka ir būtų palengvintas žmonių ir prekių judėjimas ES ir už jos ribų sausuma, jūra ir oru.

Iš Sanglaudos fondo investuojama į prisitaikymą prie klimato kaitos ir rizikos prevenciją, vandens ir atliekų sektorius bei miestų aplinką. Jo lėšomis taip pat gali būti remiami projektai, susiję su energijos vartojimo efektyvumu ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimu įmonėse ir viešojoje infrastruktūroje.

<<<

Dalis Sanglaudos fondo lėšų atidėta finansuoti pagrindiniam transporto tinklui ir kitiems tinklams pagal naująją **Europos infrastruktūros tinklų priemonę**. Tai strateginė priemonė, kurią pasitelkus investuojama į plačiajuosčio ryšio

infrastruktūrą ir internetines viešąsias paslaugas bei kelių, geležinkelių, elektros tinklų ir dujotiekių infrastruktūrą. Dėl geresnių jungčių padaugės verslo galimybių ir padidės energijos tiekimo patikimumas, bus lengviau dirbti ir keliauti, todėl naudos gaus ir įmonės, ir piliečiai visoje ES.

Emilijos-Romanijos atkūrimui išmokėta rekordinė solidarumo suma (2012 m. gruodžio mėn.)

Po 2012 m. gegužės 20 d. Emiliją-Romaniją suniokojusių 5,9 balo pagal Richterio skalę žemės drebėjimų Italijai atstatymo veiksams iš ESSF buvo išmokėta rekordinė 670 mln. eurų suma. Po žemės drebėjimų būta šimtai požeminių smūgių, paveikusių ir kaimyninius Veneto bei Lombardijos regionus. Žuvo 27 žmonės, apie 350 buvo sužeista, o 45 000 teko evakuoti. Didelėje teritorijoje padaryta didelė žala pastatams, infrastruktūrai, įmonėms, pramonės įrenginiams, žemės ūkiui ir svarbiam kultūros paveldo sektoriui.

Didžioji dalis lėšų buvo skirta padengti skubios pagalbos, gelbėjimo operacijų ir laikino apgyvendinimo išlaidoms. Apie 292 mln. eurų buvo skirta nedelsiant

2012 m. po Emiliją-Romaniją sukrėtusių žemės drebėjimų Italija iš ES solidarumo fondo gavo 670 mln. eurų.

atkurti švietimo ir sveikatos priežiūros infrastruktūrai bei suremontuoti elektros ir vandens tiekimo sistemoms.

Kaip lėšos investuojamos?

ES regioninę politiką vykdo nacionalinės ir regioninės įstaigos bendradarbiaudamos su Europos Komisija – ši sistema vadinama pasidalijamuoju valdymu. Skirtingai nuo metinių nacionalinių biudžetų, regioninės politikos biudžetas numatomas septyneriems metams, todėl jis savaime yra patikimas ir vertingas išteklius, galintis pritraukti privačias investicijas.

Yra trys pagrindiniai investavimo proceso etapai.

1. Dėl biudžeto ir jo naudojimo taisyklių remdamiesi Komisijos pasiūlymu kartu sprendžia Europos Parlamentas ir ES Ministrų Taryba (kurioje Europos lygmeniu dirba valstybių narių ministrai).
2. Komisija bendradarbiauja su ES šalimis joms rengiant „partnerystės susitarimus“, kuriuose išdėstomi jų investavimo prioritetai ir vystymosi poreikiai. ES šalys taip pat pateikia savo veiksmų programų projektus, kuriuose tikslai suskirstyti į konkrečias veiksmų sritis. Projektai gali apimti visą ES šalį ir (arba) regioną. Be to, į juos gali būti įtrauktos bendradarbiavimo programos, kuriose dalyvauja daugiau negu viena šalis. Komisija derasi su nacionalinėmis valdžios institucijomis dėl galutinio šių investicijų planų turinio. Turi būti konsultuojamasi su visų valdymo lygmenų, įskaitant pilietinę visuomenę, atstovais ir jie turėtų dalyvauti rengiant ir valdant veiksmų programas.
3. Tuomet ES šalys ir jų regionai programas vykdo. Tai reiškia šimtų tūkstančių projektų atranką, stebėjimą ir vertinimą. Darbą organizuoja „vadovaujančiosios institucijos“ kiekvienoje šalyje ir (arba) regione.

Todėl programų valdymas ir įgyvendinimas didele dalimi perduotas nacionalinio ir subnacionalinio (regionų ir vietos) lygmenų administravimo įstaigoms. ES šalys privalo užtikrinti, kad lėšos būtų naudojamos veiksmingai ir laikantis ES teisės. Jos privalo pasirūpinti patikimomis apskaitos, stebėjimo ir finansinių ataskaitų teikimo sistemomis ir nustatyti atsakingas įstaigas ir procedūras, kad būtų užtikrinta tinkama audito seka.

Kiekvienai veiksmų programai turi būti paskirta audito institucija. Ši institucija teikia Komisijai audito strategiją, metinę audito nuomonę ir metinę kontrolės ataskaitą atsižvelgdama į problemas, nustatytas per auditus, per paskutinius 12 mėnesių.

Komisija neatrenka ir nevaldo atskirų projektų, bet tvirtina bendras programas, apimančias įvairius galimus projektus. Taip pat svarbu pažymėti, kad Komisija teikia bendrą finansavimą, o tiesiogines individualias išmokas naudos gavėjams skiria ES šalys per savo ES akredituotą nacionalines ir regionines mokėjimo agentūras.

ES lėšų skyrimas

- *Komisija skiria lėšas kiekvienų metų pradžioje, kad ES šalys galėtų pradėti investuoti į atskirus projektus.*
- *Išmokas, kurias patvirtina nacionalinės institucijos, moka Komisija.*
- *Nacionalinės programos nuolat stebimos Komisijai ir atitinkamai šaliai atliekant auditą ir patikrinimus vietoje. Komisija ir nacionalinės valdžios institucijos teikia ataskaitas per visą septynerių metų biudžeto laikotarpį.*

ES investavo 400 mln. eurų ERPF lėšų į **regioninę metro sistemą** Neapolyje, Italijoje. Teikiamos geresnės ir dažnesnės paslaugos bei sutrumpėjo kelionės laikas, be to, visame tinkle per metus išmetama 250 000 tonų mažiau anglies dioksido (CO₂) ir sunaudojama 110 000 tonų mažiau naftos.

Kuo didesnio ES investicijų poveikio užtikrinimas

Tikslinės investicijos į augimą ir darbo vietų kūrimą iki 2020 m.

Ribotas pagrindinių investavimo prioritetų skaičius

Nors Europos ekonomika atsigauja, finansiniai ištekliai tebėra riboti, todėl ir toliau itin svarbu, kad ES galėtų pasiekti daugiau su mažesnėmis lėšomis ir užtikrinti, kad kiekvienas Europos lygmeniu skirtas euras duotų papildomos naudos. Todėl 2013 m. pabaigoje priimtame naujame regioninės politikos teisės aktų rinkinyje ES peržiūrėjo finansavimo 2014–2020 m. principus siekdama kuo labiau padidinti galimą turimų ES lėšų poveikį.

2014–2020 m. į ES regionus iš viso bus investuota daugiau kaip 351,8 mlrd. eurų. Paramos ir nacionalinio įnašo dydis (bendro finansavimo dalis) yra pritaikyti prie kiekvieno regiono ekonominio išsivystymo lygio:

MAŽIAU IŠSIVYSTĘ REGIONAI (BVP < 75 % ES-27 VIDURKIO)(*)

PEREINAMOJO LAIKOTARPIO REGIONAI (BVP 75–90 % ES-27 VIDURKIO)

LABIAU IŠSIVYSTĘ REGIONAI (BVP > 90 % ES-27 VIDURKIO)

(*) Pastaba. Pateikiami duomenys iki Kroatijos įstojimo į ES 2013 m. liepos mėn.

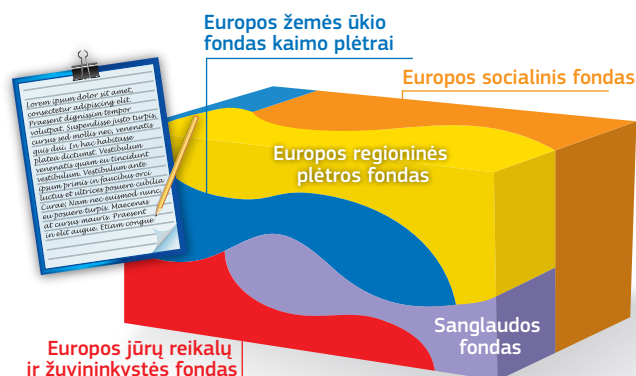
Visi projektai, kuriems skiriama lėšų, padės siekti sutartų strategijos „Europa 2020“ augimo tikslų. ES regioninė politika yra pagrindinė ES investavimo priemonė įgyvendinant Europos tikslus – skatinti ekonomikos augimą ir kurti darbo vietas pasitelkus inovacijas ir paramą mažosioms įmonėms, spręsti klimato kaitos ir energetinės priklausomybės problemas, mažinti skurdą ir socialinę atskirtį.

Regioninės politikos lėšos skiriamos ribotam pagrindinių investavimo prioritetų skaičiui, ypač pabrėžiant rezultatus. Reikalaujama, kad ES šalys ir regionai savo partnerystės susitarimuose apibrėžtų tikslus ir ką jie ketina pasiekti su turimais ištekliais, be to, jie turi tiksliai nurodyti, kaip vertins pažangą siekiant šių tikslų. Taip galima nuolat stebėti, kaip naudojamos lėšos, ir apie tai diskutuoti, o už programas, kurių rezultatai geri, atlyginti laikotarpio pabaigoje (pasitelkus „veiklos lėšų rezervą“).

Siekdama užtikrinti geresnį fondų koordinavimą ir išvengti dubliavimosi, ES parengė bendras penkių Europos struktūrinių ir investicinių fondų taisykles: taip užtikrinamos ir tvirtesnės sąsajos su kitomis ES priemonėmis, tokiomis kaip „Horizontas 2020“ (nauja ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programa) ir Europos infrastruktūros tinklų priemonė (žr. *ankstesnį skyrių*).

Naujomis bendromis penkių Europos struktūrinių ir investicinių fondų taisyklėmis bus užtikrintos geresnės fondų ir ES politikos priemonių sąsajos, supaprastintos procedūros ir pasirūpinta, kad visos lėšos ES regionuose būtų investuojamos sparčiau.

BENDROSIOS TAISYKLĖS

Būtinios išankstinės veiksmingo investavimo sąlygos

Prieš nukreipiant lėšas į regionus ir miestus, potencialūs naudotojai turi įvykdyti tam tikras išankstines sąlygas siekiant užtikrinti, kad visos ES investicijos būtų tikslingos ir veiksmingos. Pavyzdžiui:

- „pažangiosios specializacijos“ strategijų plėtojimas: regionai turėtų specializuotis sektoriuose, kuriuose augimo ir konkurencingumo potencialas didžiausias, ir turėtų skatinti universitetų, mokslinių tyrimų institutų, įmonių ir viešojo administravimo įstaigų partnerystę, kad būtų kuriami novatoriški produktai ir paslaugos;
- strategijos, kuriomis siekiama sumažinti jaunimo nedarbą ir skatinti nediskriminavimą;
- aplinkos apsaugos teisės aktų laikymasis;
- verslui palankios reformos ir
- priemonės, kuriomis gerinamos viešųjų pirkimų sistemos.

Be to, šios strategijos turi atitikti nacionalines reformų programas, dėl kurių susitarta per Europos semestrą – ES bendro ekonomikos valdymo sistemą. Europos semestras yra metinis ES valstybių narių ekonomikos būklės patikrinimas, sutelkiantis visas ES šalis ir institucijas. Per jį kiekvienai šaliai pateikiamos konkrečios rekomendacijos dėl ekonomikos reformos.

Jei Europos Komisija mano, kad šalies investicijų planas neatitinka nacionalinių reformų programų arba jis nepakankamas vykdyti per Europos semestrą nurodytoms reformoms, ji gali paprašyti atitinkamos šalies pakeisti savo programą, kad būtų remiamos pagrindinės struktūrinės reformos. Kraštutiniu atveju, jei ekonomikos rekomendacijos yra pakartotiniai ir šiurkščiai pažeidžiamos (pavyzdžiui, jei šalyje susidaręs perviršinis ekonominis disbalansas arba biudžeto deficitas), ji gali sustabdyti finansavimą. Taip siekiama užtikrinti, kad dėl nepatikimos ekonominės politikos arba silpnų administracinių pajėgumų nesumenktų ES investicijų poveikis augimui ir darbo vietų kūrimui.

Projekto pavyzdys: aukščiausio lygio mokslinių tyrimų centro įsteigimas Rumunijoje (ELI)

Projekto **ELI-NP tikslas** – sukurti itin didelio intensyvumo lazerio ir lazerio spinduliuotės bei medžiagos sąveikos europinį aukšto lygio mokslinių tyrimų centrą. ELI-NP tyrimų centras pritrauks tyrėjų, studentų, privačiojo ir verslo sektorių atstovų iš viso pasaulio tirti itin veiksmingo lazerio prietaikų visuomenės labui. Be to, šis centras padės Europai įžengti į branduolinės fizikos mokslinių tyrimų, kuriuose naudojama pažangi lazerio technologija, sritį. Projektas ELI-NP visų pirma vykdomas Bukarešte, tačiau dar du padaliniai yra Vengrijoje ir Čekijoje. Jis yra mokslinių tyrimų konsorciumo, kuriame dalyvauja 40 partnerių iš 13 ES šalių, dalis. Iki 2018 m. projekte ELI-NP dirbs 262 tyrėjai, tarp jų – 36 pagalbiniai darbuotojai; taip bus iš esmės prisidėta prie protų nutekėjimo mažinimo regione.

Mokslinių tyrimų centras turėtų pradėti veikti 2015 m. Šis projektas yra puikus pavyzdys, kaip ES regioninės politikos priemonės gali būti naudojamos ir siekti ekonominės sanglaudos tikslo, ir kurti Europos mokslinių tyrimų erdvę (EMTE). Visas biudžetas – 356 mln. eurų.

ES skyrė beveik 150 mln. eurų aukšto lygio Europos mokslinių tyrimų konsorciumui, kurio veikloje dalyvauja 13 ES šalių.

Visas ERPF finansavimas –
149,3 mln. eurų

„RegioStars“ – įvertinimas už inovacijas

„RegioStars“ apdovanojimų konkursą Komisija pradėjo rengti 2008 m. paraginusi visus ES regionus teikti projektus. Jų daugiausia gauta iš Austrijos, Belgijos, Baltijos šalių, Portugalijos ir Jungtinės Karalystės. Visuose pateiktuose projektuose naujoviškai žvelgiama į regioninę plėtrą vietos lygmeniu.

Tikslas – nustatyti gerąjį regionų ir miestų plėtros patirtį apdovanojant originalius ir novatoriškus projektus, galinčius būti sektinu pavyzdžiu kitiems regionams. 2013 m. šį metinį konkursą surengus šeštą kartą 5 skirtingose kategorijose besivaržančių dalyvių skaičius buvo

rekordinis – gautos 149 paraiškos. Atrinkti 27 itin gerai įvertinti finalininkai.

Pavyzdžiui, „Pažangaus augimo“ kategorijos nugalėtojas buvo Porto universiteto mokslo ir technologijų parkas UPTEC (Portugalija). Parkas plėtoja universitetus, mokslinių tyrimų institutus ir vietos įmones siejančius branduolius inovacijų potencialą vietos ekonomikoje turinčiuose sektoriuose. Iš ERPF skyrus 15,4 mln. eurų finansavimą, UPTEC įsikūrusios bendrovės sukūrė 1 199 aukštos kvalifikacijos darbo vietas (iš jų 90 % absolventams). Taip prisidėta prie pastebimo ekonomikos ūgtelėjimo regione. Konferencijoje „London Web Summit“ UPTEC buvo pripažintas vienu iš keturių geriausių inkubatorių ir verslo akceleratorių Europoje. Jis gavo publikos simpatijų prizą.

ES investicijų nukreipimas į pažangų ir ekologiškai tvarų augimą

Investavimas iš ERPF neatsiejamas nuo įvairių ES politikos krypčių, kuriomis siekiama skatinti ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą visoje ES. Siekiant užtikrinti, kad kiekvienas euras būtų investuotas išmintingai, ERPF veiksmai sutelkti keturiuose pagrindinėse prioritetinėse srityse (žr. toliau):

- inovacijos ir moksliniai tyrimai;
- informacinės ir ryšių technologijos;
- MVĮ konkurencingumo didinimas;
- perėjimas prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos.

Šiems prioritetams skiriami išteklių priklauso nuo regiono kategorijos:

- bent 80 % ERPF lėšų labiau išsivysčiusiuose regionuose turi būti skiriama ne mažiau kaip dviems iš šių prioritetų;

- pereinamojo laikotarpio regionuose – atitinkamai 60 % ERPF lėšų; mažiau išsivysčiusiuose regionuose – 50 %.

Be to, dalis ERPF išteklių turi būti suteikta mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos projektams:

- labiau išsivysčiusiuose regionuose – 20 % jiems skirtų lėšų;
- pereinamojo laikotarpio regionuose – 15 %;
- mažiau išsivysčiusiuose regionuose – 12 %.

„RDM Innovation Dock“ švietimo ir inovacijų centras – ES regioninės politikos lėšomis remtas projektas. Ši buvusi Roterdamo (Nyderlandai) laivų statykla 2011 m. tapo švietimo įstaigų, novatoriškų įmonių ir mokslinių tyrimų institutų centru.

Moksliniai tyrimai ir inovacijos

Europa turi daugiau investuoti į mokslinius tyrimus ir inovacijas, nes jos yra pagrindinis ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo variklis. Europos investicijos mažesnės negu jos pasaulinių konkurenčių – ji skiria gerokai mažiau lėšų negu Jungtinės Amerikos Valstijos, Japonija ir Pietų Korėja, jas sparčiai veja Kinija. Vienas iš strategijos „Europa 2020“ tikslų yra užtikrinti, kad ES šalys į mokslinius tyrimus investuotų 3 % bendro ES BVP. ERPF lėšos investuojamos ir į fundamentinius, ir į taikomuosius mokslinius tyrimus, skatinant visus inovacijų grandinės dalyvius (mokslinių tyrimų institutus, universitetus, technologijų centrus, verslininkus, dideles ir mažas įmones, finansų įstaigas ir kt.) bendradarbiauti ir kurti novatoriškus produktus bei paslaugas, kurios ES šalims būtinos kad jos išliktų konkurencingos tarptautiniu mastu.

Informacinės ir ryšių technologijos (IRT)

Veiksmingas bendrovių naudojimas IRT šiandien yra būtina sąlyga siekiant našumo, konkurencingumo, didesnio pajamų augimo ir darbo vietų kūrimo. Todėl iš ERPF investuojama į IRT infrastruktūrą, kad būtų suteikta galimybė naudotis sparčiuoju ryšiu visuose regionuose, visų pirma atokiose, kaimo ir mažiau išsivysčiusiose vietovėse. Fondo lėšomis ir toliau bus sudaromos palankios sąlygos pereiti prie novatoriško naudojimosi IRT paslaugomis įmonėms (pvz., e. mokymasis, e. verslas), piliečiams (pvz., skaitmeninis raštingumas, e. įgūdžiai) ir viešojo administravimo įstaigoms (pvz., e. sveikata, e. valdžia), kad pagerėtų našumas ir gyvenimo kokybė.

MVĮ konkurencingumo didinimas

MVĮ yra Europos ekonomikos pagrindas. Jų ES yra apie 20 milijonų, jos sudaro 99 % ES įmonių ir yra pagrindinė augimo ir darbo vietų kūrimo paskata. Siekiant užtikrinti, kad jos išliktų konkurencingos ir galėtų pritraukti joms reikiamus talentingus žmones, ERPF lėšomis remiamas verslumas ir į jį investuojama siekiant skatinti įmonių kūrimą ir sudaryti joms paprastesnes sąlygas naudotis įvairiomis naujomis finansavimo priemonėmis – paskolų, mikrofinansų ir rizikos kapitalo. Taip siekiama padidinti ES investicijų svėrto poveikį laikotarpiu, kai biudžetų išteklių riboti, ir skatinti papildomas privačiojo sektoriaus investicijas.

Perėjimas prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos

2014–2020 m. iš ERPF investuojama beveik 27 mlrd. eurų į ekonomikoje išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimą, arba jos ekologiškumo didinimą. Tai reiškia, kad ir viešajame, ir privačiam sektoriuose reikia naudoti daugiau atsinaujinančiosios energijos bei didinti energijos vartojimo efektyvumą, pavyzdžiui, būstuose ir viešuosiuose pastatuose arba investuojant į pažangiuosius elektros energijos paskirstymo tinklus. ERPF lėšomis taip pat padedama mažinti transporto priemonių išmetamų teršalų kiekį investuojant į švarių mažo anglies dioksido kiekio technologijų mokslinius tyrimus ir skatinant tvarų viešąjį transportą.

Formuojant politiką itin daug dėmesio – miestams

Daugiau kaip du trečdaliai europiečių šiuo metu gyvena miestuose: iki 2020 m. ši dalis turėtų padidėti iki 80 %. Vis labiau aiškėja, kad ES ekonomikos augimas visų pirma priklausys nuo Europos miestelių bei miestų ir kad nei ES šalys, nei ES savo ekonominės ir socialinės politikos tikslų negali pasiekti jų neįtraukdamos. Skaičiai akivaizdūs: didmiesčių regionuose gyvena 59 % ES gyventojų, yra 62 % visų darbo vietų ir sukuriama 67 % Sąjungos BVP.

Kadangi miestuose keliami uždaviniai ir gali būti veiksmingiausiai rasti sprendimai, juose pirmiausia vietos lygmeniu turi būti įgyvendinta daugelio krypčių ES arba nacionalinė politika. Pavyzdžiui, jei ES nori pasiekti savo klimato tikslus, jos miestai turi geriau spręsti efektyvaus išteklių ir energijos vartojimo klausimus visų pirma transporto, būsto ir bendro miestų projektavimo srityse. Miestams taip pat labai svarbus daugiakryptis metodas, kad būtų galima spręsti tokias problemas kaip skurdo koncentracija, teritorinė segregacija ir visuomenės senėjimas.

Daugiau nei pusė visų 2014–2020 m. ERPF investicijų bus nukreipta būtent į miestų teritorijas, pavyzdžiui, skatinant anglies dioksido kiekio mažinimo strategijas, tvarias miestų transporto sistemas ir gerinant miestų aplinką, įskaitant apleistų pramoninių miesto zonų atgaivinimą ir oro taršos mažinimą. Šie investiciniai projektai bus kryptingesni negu kada nors anksčiau siekiant padėti miestams spręsti jų problemas, o ES – pasinaudoti miestų potencialu pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo srityse.

Makroregioninės strategijos

ERPF lėšomis, greta kitų finansavimo šaltinių, prisidedama prie „**makroregioninių strategijų**“, kuriomis sprendžiami bendri uždaviniai, kylantys šalių grupei

nustatytoje geografinėje vietovėje. Jau taikomos dvi tokios ES strategijos, skirtos Baltijos jūros ir Dunojaus regionams, rengiamos naujos Adrijos ir Jonijos jūrų bei Alpių regiono strategijos.

Regioninė politika ir ekonomikos krizė

Vykdamt regioninę politiką greitai, veiksmingai ir labai lanksčiai reaguota į ekonomikos krizę, pavyzdžiui, pasitelkus teminį perprogramavimą, t. y. perskirsčius lėšas ten, kur jų reikėjo labiausiai, ir investavus į pagrindinius augimą bei darbo vietų kūrimą skatinančius sektorius. Buvo perskirstyta daugiau kaip 39,2 mlrd. eurų, arba 11 % visų lėšų, siekiant iki 2013 m. gegužės mėn. pabaigos užtikrinti kuo didesnį poveikį, kad būtų patenkinti labiausiai neatidėliotini regionų ekonominiai ir vystymosi poreikiai ir nepaisant krizės užtikrintas ES investicijų veiksmingumas.

Be to, tikslingai sumažinus nacionalinio bendro finansavimo reikalavimus ir laikotarpio pradžioje sutelkus finansinius asignavimus krizės ištiktoms ES šalims, užtikrintas labai reikalingas likvidumas nacionalinių biudžetų didelių apribojimų laikotarpiu. 2011–2012 m. didesnis bendras finansavimas visų pirma buvo patvirtintas Ispanijai, Graikijai, Airijai, Italijai, Lietuvai ir Portugalijai ir mažesniu mastu Belgijai, Prancūzijai bei Jungtinei Karalystei.

Programa PEACE. Taikos užtikrinimas Šiaurės Airijoje ir jos ekonomikos vystymas

Programa PEACE pradėta įgyvendinti 1995 m. Ji atspindėjo ES siekį pasinaudoti Šiaurės Airijos taikos proceso atvertomis galimybėmis, atsiradusioms sukarintoms struktūroms paskelbus paliaubas. ES iš viso suteikė 1,3 mlrd. eurų finansinės paramos. Vienas iš simboliškiausių projektų buvo Taikos tiltas Deryje (Londonderyje). Jį 2011 m. birželio mėn. oficialiai atidarė už regioninę politiką atsakingas ES Komisijos narys Johannesas Hahnas. Tiltas kainavo 14,6 mln. eurų, iš kurių daugiau kaip 11 mln. eurų skyrė ES. Taikos tiltas fiziškai sujungė abi upės pakrantes, o jo dizainas simbolizuoja rankos paspaudimą per Foilo upę. Tai įtaigus naujas miesto simbolis, abiejų pakrančių bendruomenių, kurioms

upė tapo gilia religinio susiskaldymo takoskyra, fizinė ir metaforiška jungtis.

EU Programme for Peace and Reconciliation

Visas ERPF finansavimas –
1,3 mlrd. eurų

Perspektyvos

2014–2020 m. ES regioninė politika: nauja strateginių išlaidų era

Regioninė politika, kuriai skiriama šiek tiek daugiau negu trečdalis Europos Sąjungos biudžeto, yra pagrindinė ES investavimo į regionų ir miestų vystymąsi ir augimą politika. Bėgant metams ją vykdant bendrai finansuota daugybė projektų visose ES šalyse. Iš jų naudos gavo ir piliečiai, ir įmonės.

Įgyvendinant pagal regioninę politiką remiamus projektus sukurta milijonai naujų darbo vietų, išplėta tūkstančiai kilometrų strateginių transporto, energetikos ir plačiajuosčio ryšio tinklų, investuojama į mokslinius tyrimus ir inovacijas, mažąsias įmones ir verslininkus, remiami projektai, kuriais plėtojami nauji sprendimai atsinaujinančiosios energijos ir energijos vartojimo efektyvumo srityse, saugomas kultūros paveldas ir gražaus kraštovaizdžio vietovės, skatinamas augimas retai apgyvendintose vietovėse ir atokiausiuose ES regionuose bei pasiekta daugybė kitų rezultatų.

Rengiant šią knygėlę yra teigiamų požymių, kad Europa atsigauna po vienos iš giliausių ekonomikos ir finansų krizių nuo XX a. trečiojo dešimtmečio. Tačiau fiskalinių

suvaržymų ir mažesnių biudžetų metas dar nesibaigė. Prasidėjus 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiui (tai jau penktas toks laikotarpis nuo 1989 m.) ES kartu su savo narėmis rengia strateginio investavimo strategijas siekdamas užtikrinti, kad visoje Europoje kiekvienas išleistas euras užtikrintų kuo didesnę svertą poveikį ir naudą.

Dėl naujų paprastesnių taisyklių padidės įvairių fondų tarpusavio suderinamumas ir bus skatinamas politikos sričių (mokslinių tyrimų ir inovacijų, bendrosios žemės ūkio politikos, švietimo, užimtumo ir kt.) papildomumas. Naujomis išankstinėmis sąlygomis prieš suteikiant ES lėšas, atidžiu stebėjimu jas skyrus ir sutelkus dėmesį į ribotą strateginių investavimo prioritetų skaičių, bus užtikrinta, kad lėšos būtų nukreiptos ten, kur jų reikia labiausiai.

Iškėlus aiškius ir išmatuojamus regioninės politikos investicijų tikslus, ES šalys ir regionai gali parodyti, koks jų indėlis siekiant strategijos „Europa 2020“ tvaraus ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo tikslų.

Daugiau informacijos

Kas gali teikti paraiškas dėl regioninio finansavimo?

Lėšų galinčios gauti organizacijos yra viešosios įstaigos, kai kurios privačiojo sektoriaus organizacijos (ypač mažos įmonės), universitetai, asociacijos, nevyriausybinės organizacijos, savanorių organizacijos ir kt.

Kaip teikti paraišką dėl finansavimo?

Paraiškos dėl finansavimo turėtų būti teikiamos nacionalinėms arba regioninėms valdžios institucijoms, kurios valdo atitinkamą programą ir kurių kompetencijai priklauso konkretus projektas.

Į ką kreiptis savo šalyje norint gauti išsamesnės informacijos?

- ▶ **Vadovaujančiosios institucijos ES šalyse:**
http://ec.europa.eu/regional_policy/manage/authority/authority_lt.cfm
- ▶ **Europos Komisijos atstovybės ES šalyse:** http://ec.europa.eu/represent_lt.htm
- ▶ Kaip ES investuoja jūsų regione, sužinosite mūsų **projektų duomenų bazėje**: http://ec.europa.eu/regional_policy/projects/stories/index_lt.cfm
- ▶ **„Europe Direct“** – tai į visus klausimus apie Europos Sąjungą atsakanti ES tarnyba. Skambinkite telefonu 00 800 6 7 8 9 10 11 arba apsilankykite svetainėje <http://europedirect.europa.eu>

Sekite mūsų naujienas:

 http://ec.europa.eu/regional_policy/index_lt.cfm (bendrosios informacijos svetainė)

 http://www.twitter.com/@EU_Regional (paskutinės naujienos)

 <https://www.yammer.com/regionetwork> (ES socialinis tinklas)

 <http://www.flickr.com/euregional> (nuotraukų duomenų bazė)

- ▶ Užsisakykite Komisijos regioninės politikos informacinį biuletenį „RegioFlash“ www.inforegiodoc.eu

